

mun. Chișinău, str. P. Rareș, nr.18,
Republica Moldova, MD-2005,
tel./fax: (+ 373 22) 21 87 68
e-mail: info@csj.md

Chișinău, P.Rareș, 18 street,
Republic of Moldova, MD-2005,
tel./fax: (+373 22) 21 87 68
e-mail: info@csj.md

Nr. 4s-2/17 din 03.04.2017

**Dlui Alexandru Tănase,
Președintele Curții Constituționale
a Republicii Moldova**

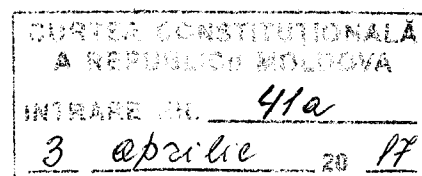
Stimate Domnule Președinte,

În conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. a), art. 25 lit. d) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 alin. (1) lit. a), art. 38 alin. (1) lit. d) din Codul jurisdicției constituționale, art. 2 lit. b) și art.16 lit. b) din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție, în temeiul Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 7 din 03.04.2017, Vă remitem alăturat sesizarea referitor la controlul constituționalității articolului 10¹ alin. (1) din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor prin raportare la articolele 1 alin. (3), 46 și 116 din Constituție.

Cu respect,

Președinte

Mihai Poalelungi

**Plenul Curții Supreme de Justiție
a Republicii Moldova**

H O T Ă R Ă R E

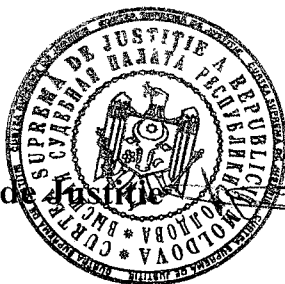
Cu privire la sesizarea Curții Constituționale referitor la exercitarea controlului constituționalității articolului 10¹ alin. (1) din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor.

Potrivit art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. a), art. 25 lit. d) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 alin. (1) lit. a), art. 38 alin. (1) lit. d) din Codul jurisdicției constituționale, conducându-se de prevederile art. 2 lit. b) și art. 16 lit. b) din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție, Plenul Curții Supreme de Justiție,

hotărăște:

A sesiza Curtea Constituțională referitor la controlul constituționalității articolului 10¹ alin. (1) din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor prin raportare la articolele 1 alin. (3), 46 și 116 din Constituție.

**Președintele
Curții Supreme de Justiție**

Mihai Poalelungi

Chișinău,
03 aprilie 2017
nr. 7

**Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu, 28**

SESIZARE

**depusă în conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție,
art. 25 lit. d) din Legea nr. 317-XIII din
13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și
art. 38 alin. (1) lit. d) din Codul jurisdicției constituționale**

I. AUTORUL SESIZĂRII

Curtea Supremă de Justiție

Adresa: municipiul Chișinău, str. Mihail Kogălniceanu, nr. 70

II. OBIECTUL SESIZĂRII

În baza articolelor 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, 4 alin. (1) lit. a) și 25 lit. d) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 4 alin. (1) lit. a) și 38 alin. (1) lit. d) din Codul jurisdicției constituționale, Plenul Curții Supreme de Justiție îi solicită Curții Constituționale exercitarea controlului constituționalității articolului 10¹ alin. (1) din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013, privind salarizarea judecătorilor și procurorilor.

III. LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

1. Prevederile relevante ale Constituției Republicii Moldova:

**Articolul 1
Statul Republica Moldova**

[...] (3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.

**Articolul 46
Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia**

(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate. [...]

Articolul 116 **Statutul judecătorilor**

(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.[...]

2. Prevederile relevante ale Legii nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor:

Articolul 1 **Obiectul și sfera de aplicare a legii**

(1) Prezenta lege reglementează modul și condițiile de salarizare a judecătorilor și procurorilor, inclusiv cuantumul salariilor de funcție ale acestora, instituind un sistem unitar de salarizare a judecătorilor și procurorilor, bazat pe salariul mediu pe economie, realizat în anul precedent celui de gestiune, drept unitate de referință.

(2) Sistemul de salarizare a judecătorilor și procurorilor instituie cadrul general de aplicare a unor standarde și proceduri unitare de stabilire a salariilor și asigură:

a) crearea unei ierarhii a salariilor pe categorii de judecători, în dependență de nivelul instanțelor judecătorești;

a/1) crearea unei ierarhii a salariilor pe categorii de procurori, în dependență de nivelul procuraturilor;

b) stabilirea unor norme transparente și ușor aplicabile.

(3) Prezenta lege se aplică judecătorilor din cadrul tuturor instanțelor judecătorești, judecătorilor și judecătorilor-asistenți din cadrul Curții Constituționale, precum și procurorilor.

Articolul 4 **Salariul de funcție al judecătorului**

(1) Salariul de funcție al judecătorului se stabilește, în funcție de nivelul instanței judecătorești, la care acesta își desfășoară activitatea și de vechimea în muncă, în funcția de judecător. [...]

Articolul 10¹

(1) Salariile de funcție ale judecătorilor și procurorilor, stabilite în condițiile art. 1, se reexaminează anual de la data de 1 aprilie, în limita alocațiilor prevăzute în acest scop, în bugetul public național. [...]

IV. PREZENTAREA ARGUMENTELOR ADUSE ÎN SPRIJINUL OBIECTULUI SESIZĂRII

Această sesizare contestă constituționalitatea articolului 10¹ alin. (1) din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor. Plenul Curții Supreme de Justiție consideră că adoptarea acestui articol încalcă mai multe principii fundamentale, interpretate atât de către Curtea Constituțională, cât și de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Până la data de 1 ianuarie 2017, când a intrat în vigoare acest articol, salariul de funcție al judecătorilor se stabilea, în funcție de nivelul instanței judecătorești, la care aceștia își desfășurau activitatea și de vechimea lor în muncă, prin raportare la salariul mediu pe economie, realizat în anul precedent celui de gestiune, **cu condiția compensării acestuia** pentru judecătorii aflați în funcție la data intrării în vigoare a Legii nr. 146 din 17 iulie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, **în cazul în care salariul mediu pe economie, prognozat pentru anul curent de către Guvern este mai mare** (articolele 1 și 4 din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 coroborate cu punctul 5 din dispozitivul Hotărârii Curții Constituționale nr. 25 din 6 noiembrie 2014 privind controlul constituționalității unor prevederi ale Legii nr. 146 din 17 iulie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative).

Începând cu data de 1 ianuarie 2017, legislatorul a prevăzut, prin articolul 10¹ alin. (1) din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 că salariile de funcție ale judecătorilor și procurorilor, stabilite prin raportare la salariul mediu pe economie, realizat în anul precedent celui de gestiune, **se reexaminează anual de la data de 1 aprilie, în limita alocațiilor prevăzute în acest scop, în bugetul public național.**

Este de remarcat stabilirea unei marje de discreții în acest articol, care permite derogarea de la condiția compensării salariilor judecătorilor, în cazul în care alocațiile prevăzute în bugetul național nu sunt suficiente. De principiu, așa cum menționează paragraful 109 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 25 din 6 noiembrie 2014, **scăderile de salarii pot să aibă loc doar în condițiile unei**

crize economico-financiare obiectiv existente și recunoscute la nivel oficial, prin reducerea echitabilă a salariilor tuturor sau a majorității categoriilor de angajați bugetari, potrivit principiului solidarității. Această măsură trebuie să aibă în vedere specificul și importanța sistemului judiciar, astfel încât să nu fie afectată independența judecătorilor, garantată de **articolul 116 din Constituție**.

Totuși articolul 10¹ alin. (1) din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 face trimitere la alocațiile în bugetul public național, în general, fără a prevedea că situația specială a scăderii salariilor judecătorilor – pe care, de altfel, o permite – poate avea loc, doar în caz de criză economico-financiară obiectiv existentă și recunoscută, la nivel național. Această modalitate de a reglementa reexaminarea anuală a salariilor judecătorilor, în limita alocațiilor prevăzute în acest scop în bugetul public național, contravine rațiunilor exprimate de către Curtea Constituțională, în Hotărârea nr. 25 din 6 noiembrie 2014, fapt care pune la îndoială principiul statului de drept proclamat de **articolul 1 alin. (3) din Constituție**. De asemenea, ea contravine standardelor europene în materie, a căror existență a fost valorificată de către Curtea Constituțională, în mai multe hotărâri, standarde, pe care Plenul Curții Supreme de Justiție le va trece succint în revistă.

1. Rezoluția Adunării Generale a ONU nr. 40/32 din 29 noiembrie 1985 prevede că, „[...] având în vedere că judecătorii sunt încredințați cu decizia finală asupra vieții, libertăților, drepturilor, îndatoririlor și proprietății cetățenilor, [...] Mandatul funcției judecătorilor, independența lor, **securitatea, remunerarea adecvată**, condițiile serviciului, pensiile și vârsta pensionării vor fi asigurate în mod adecvat de lege”.

2. Carta Europeană cu privire la statutul judecătorului menționează că „[...] nivelul remunerației trebuie fixat în așa fel încât să îi pună pe magistrați la adăpost de presiunile care vizează să le influențeze sensul deciziilor și, în general, comportamentul jurisdicțional, alterându-le, astfel, independența și imparțialitatea. [...] cuantumul pensiei judecătorului trebuie să fie cât de apropiat posibil de nivelul ultimei sale remunerări. [...] **statele-membre ale**

Consiliului Europei trebuie să tindă spre sporirea garanțiilor sociale ale judecătorului și în nici un caz nu se admite reducerea garanțiilor sociale deja admise prin lege.”

3. Recomandarea CM/Rec(2010)12 a Comitetului de Miniștri către statele-membre cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile (adoptată la 17 noiembrie 2010, la cea de-a 1098-a întâlnire a delegațiilor miniștri) menționează că „53. Regulile principale ale regimului de remunerare pentru judecători profesioniști trebuie stabilite prin lege. 54. Remunerarea judecătorilor trebuie să fie pe măsura rolului și responsabilităților lor și să aibă un nivel suficient, pentru a-i face imuni la orice presiune, menită să influențeze deciziile. Trebuie să existe garanții pentru menținerea unei remunerații rezonabile, în caz de boală, concediu de maternitate sau de paternitate, precum și pentru plata unei pensii pentru limită de vârstă, care ar trebui să fie raportate în mod rezonabil, la nivelul de remunerare a judecătorilor în exercițiu. Este necesară introducerea dispozițiilor legale specifice, care să instituie **o măsură de protecție împotriva unei reduceri a remunerației ce ar viza în mod specific judecătorii**. 55. Trebuie evitate sistemele în care remunerația de bază a judecătorilor depinde de performanță, căci s-ar putea crea dificultăți pentru independența judecătorilor.”

4. Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni notează în Avizul nr. 1: „62. În timp ce anumite sisteme (ex. în țările nordice) rezolvă situația, prin mecanisme tradiționale, fără prevederi legale formale, CCJE a considerat că este important (și, în special, în cazul noilor democrații) să existe **prevederi legale specifice, care să garanteze că salariile judecătorilor sunt protejate împotriva micșorării și să asigure de facto creșterea salariilor, în raport cu costurile vieții**”.

Plenul Curții Supreme de Justiție observă că problema neconstituționalității articolului 10¹ alin. (1) din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 nu se poate pune doar prin prisma articolelor 1 alin. (3) și 116 din Constituție, ci și prin cea a **articolului 46**, care garantează dreptul de proprietate. În jurisprudența sa

constantă, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a precizat că principiile, care se aplică în mod general, în cazurile în care este incident articolul 1 din Protocolul nr. 1 din Convenție, sunt la fel de relevante atunci când se pun în discuție **salariile și beneficiile sociale** (*Rimantas SAVICKAS v. Lituania* (dec.), 15 octombrie 2013, § 91). Nesiguranța pe care o prezintă fluctuațiile salariale ale judecătorilor, în această situație, este incompatibilă cu nevoia de a le asigura posibilitatea de a-și exercita funcția judiciară, în mod independent și imparțial, pentru a fi protejați de presiunile exterioare, care au ca scop influențarea deciziilor și comportamentului lor. Această constatare îi aparține Curții Europene a Drepturilor Omului și a fost făcută în speța *Zubko și alții v. Ucraina*, 26 aprilie 2006, § 68.

V. CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

Plenul Curții Supreme de Justiție îi solicită Curții Constituționale efectuarea controlului de constituționalitate a articolului 10¹ alin. (1) din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor, prin raportare la articolele 1 alin. (3), 46 și 116 din Constituție.

Anexă: Hotărârea nr. 7 a Plenului Curții Supreme de Justiție din 03 aprilie 2017, pe o filă.

Cu respect,
Președintele Curții Supreme de Justiție,
Mihai Poalelungi